

РАХУНКОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

17.12.2015 № 05-2554

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради
України

Гройсману В.Б.

Щодо результатів аудиту ефективності

Шановний Володимире Борисовичу !

Рахункова палата розглянула Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на виконання заходів з профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів й інформує.

Міністерство охорони здоров'я України (далі – МОЗ) протягом 2013–2014 років і за 9 місяців 2015 року не забезпечило продуктивного та економного використання коштів державного бюджету, виділених на виконання заходів з профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів В і С. Спрямування Міністерством 258,6 млн грн бюджетних коштів на закупівлю лікарських засобів для лікування такої категорії хворих не сприяло запобіганню подальшого поширення цих захворювань.

Через неналежну організацію МОЗ як державним замовником Державної цільової соціальної програми профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів на період до 2016 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2013 № 637 (далі – Державна програма), виконання її завдань і заходів та відсутність відповідної співпраці з місцевими органами виконавчої влади не забезпечено запланованих темпів її реалізації. Як наслідок, із 21 заходу лише 6 виконано у запланованих обсягах, 9 – реалізовано частково, 5 – не виконано та щодо одного заходу достовірна інформація у МОЗ відсутня.

Отже, заходи які вживаються МОЗ, не досягають своєї мети як в частині профілактики та діагностики, так і лікування вірусних гепатитів В і С. Оскільки більшість хворих є особами працездатного та репродуктивного віку, втрачається ділова активність населення та відповідно погіршується демографічна ситуація в країні в цілому.

Як наслідок, на сьогодні захворюваність на вірусні гепатити є загальнодержавною проблемою, яка тільки загострюється.

Розроблена МОЗ і затверджена Кабінетом Міністрів України Державна програма недосконала, оскільки не передбачає заходів з організації системи діагностування для досягнення однієї із складових її мети – забезпечення доступу широких верств населення до діагностики вірусних гепатитів В і С. Через незадовільне адміністрування структурними підрозділами з питань охорони здоров'я обл(міськ)держадміністрацій не забезпечено обстеження груп ризику на вірусні гепатити в обсягах, визначених нормативними актами, що діють. Лабораторна діагностика наявності вірусу гепатитів В і С та моніторинг їх лікування майже у 60 відс. адміністративно-територіальних одиниць України проводились лише у приватних лабораторіях за рахунок особистих коштів громадян.

На сьогодні МОЗ не розроблені та не затверджені клінічна настанова з профілактики, діагностики і лікування вірусного гепатиту В та уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги дорослим і дітям, хворим на вірусний гепатит В, виконання яких Державною програмою передбачалося ще у 2013 році.

МОЗ як головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, до повноважень якого віднесено забезпечення формування державної політики у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, не виконано рекомендацію профільного Комітету Верховної Ради України за результатами слухань на тему “Про запобігання поширенню епідемії туберкульозу, ВІЛ-інфекції/СНІДу та вірусних гепатитів в Україні”, які відбулися 18.10.2013, і, як наслідок, не затверджено порядку епідемічного нагляду, діагностики та профілактики вірусних гепатитів (замість наказу МОЗ СРСР від 12.07.1989 № 408 “Про заходи щодо зниження захворюваності вірусними гепатитами в країні”) та порядку проведення дезінфекційних заходів при наданні населенню немедичних послуг (перукарні, косметичні, манікюрні, педикюрні кабінети, салони татуажу, пірсингу тощо). Не підготовлено МОЗ і пропозицію щодо визначення поняття “соціально небезпечні інфекційні хвороби” та їх переліку, отже, на законодавчому рівні вони не визначені.

Крім того, з метою перегляду ступеня ризику для суб'єктів господарювання, що надають населенню немедичні послуги, МОЗ не ініційовано внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1405. При цьому за результатами перевірок, проведених Державною санітарно-епідеміологічною службою у 2014 році, кожне десяте підприємство побутового обслуговування (перукарні, лазні тощо) не відповідало встановленим санітарно-гігієнічним вимогам, тоді як у 2012 році такі порушення були виявлені лише у кожного 38-го надавача таких послуг.

У 2013–2014 роках МОЗ допущено неефективне управління

коштами. Як наслідок, відкриті у цей період асигнування (відповідно 13840,7 тис. грн і 187,0 тис. грн) не використані. Крім того, станом на 30.09.2015 через непроведення закупівель лікарських засобів для лікування хворих на вірусні гепатити не використовуються відкриті у лютому-вересні 2015 року бюджетні асигнування – 89128,4 тис. гривень.

Міністерство не вживало заходів щодо визначення реального стану захворюваності на вірусні гепатити В і С та не створило належної системи обліку такої категорії хворих. Статистична звітність не містить даних щодо проведеної лабораторної діагностики на наявність вірусу гепатитів В і С, стану охоплення лікуванням хворих, оцінки його результатів та інвалідизації населення внаслідок цих захворювань. При цьому на тлі начебто низьких статистичних загальних показників захворюваності (станом на 01.01.2015 на диспансерному обліку перебувало лише 59,2 тис. осіб хворих на хронічні вірусні гепатити В і С) відбулося зростання майже на 45 відс. показника смертності від гепатитів В і С.

Через те, що Міністерство не забезпечило функціонування референс-лабораторії, не здійснюється зовнішній контроль якості лабораторних досліджень на наявність вірусу гепатитів В і С, що проводилися закладами охорони здоров'я системи МОЗ і приватними лабораторіями. Водночас відсутність такої лабораторії ускладнює проведення кваліфікованої оцінки та призначення лікування хворим на вірусні гепатити. Також не створено МОЗ і міжрегіональних лабораторій закладів служби крові, організація яких планувалася з метою моніторингу донорів для більшої точності діагностики та зниження ризику передачі інфекції з донорською кров'ю та її компонентами.

МОЗ і Національною академією медичних наук України не забезпечено проведення наукових досліджень у частині визначення стану поширеності, особливостей клінічного перебігу та лікування вірусних гепатитів В і С, виконання яких передбачалося Державною програмою.

В Україні не здійснюються дослідження тест-систем (використовувалися для діагностики донорської крові та її компонентів на наявність гепатитів В і С) щодо їх якості та правильності отриманих з їх використанням результатів. Виконання цих досліджень Міністерство доручило Державній установі “Інститут патології крові та трансфузійної медицини Національної академії медичних наук України” ще у 1999 році. Водночас у зв'язку з отриманням позитивних результатів на наявність вірусних гепатитів за 15 років позитивно було відсторонено 383,5 тис. донорів крові (плазми).

У зв'язку з високовартісним лікуванням і неможливістю забезпечення ним усіх хворих, які його потребують, відбір на лікування державним коштом проводиться відповідними комісіями, створеними у регіонах України. Згідно з критеріями, визначеними МОЗ, протівірусна терапія показана насамперед особам, які мають суттєві зміни у структурі печінки та тяжкі позапечінкові прояви; потребують застосування допоміжних репродуктивних технологій у

випадках безпліддя; мають контакти з біологічними матеріалами хворих (медичні працівники). Оскільки, за даними ООН, 80 відс. громадян України живуть за межею бідності, решта хворих очікує такого лікування.

За наявності хворих на вірусні гепатити В і С, які потребували лікування, **в системі Державної пенітенціарної служби України таке лікування у 2013–2015 роках (станом на 01.09.2015) взагалі не здійснювалося.**

Надсилаючи інформацію про результати проведеного аудиту, Рахункова палата вважає за доцільне рекомендувати розглянути її на засіданні профільного комітету Верховної Ради України.

З повагою

Голова

Р.М. Магута